

ДНІПРОВСЬКЕ
МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ
МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

«Вимоги до мови нормативно- правового акта: юридична термінологія та офіційно-діловий стиль»

Мова нормативно-правового акта є одним із ключових елементів його якості, оскільки саме через мовне оформлення забезпечується чітке, однозначне та правильне розуміння правових норм.

Недотримання вимог до юридичної термінології та офіційно-ділового стилю може призвести до:

- неоднозначного тлумачення норм;
- виникнення правових колізій;
- ускладнення практичного застосування акта;
- необхідності внесення численних змін;
- зауважень під час проведення правової експертизи та державної реєстрації.

Під час розробки нормативно-правових актів суб'єкти нормотворення повинні дотримуватись: Конституції України, Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», постанови Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55 «Деякі питання документування управлінської діяльності», правил українського правопису, вимог юридичної техніки.

Основні вимоги до мови нормативно-правового акта

1. Чіткість та однозначність викладення

Правові норми повинні формулюватися так, щоб виключати подвійне тлумачення.

Невдале формулювання:

«У разі необхідності можуть вживатися відповідні заходи».

Вдале формулювання:

«Керівник структурного підрозділу забезпечує вжиття заходів щодо усунення виявлених порушень протягом п'яти робочих днів».

2. Лаконічність

Нормативно-правовий акт не повинен містити зайвих слів, повторів та складних мовних конструкцій.

Невдале формулювання:

«З метою забезпечення належного рівня організації роботи щодо виконання покладених завдань...»

Краще:

«Для виконання покладених завдань...»

3. Офіційно-діловий стиль

Для нормативно-правових актів характерні:

- нейтральність;
- відсутність емоційно-оцінної лексики;
- точність;
- стандартизованість мовних конструкцій.

Не допускається:

- розмовна лексика;
- художні вислови;
- емоційні оцінки;
- публіцистичні конструкції.

Неприпустимо:

«Суттєво покращити роботу».

Правильно:

«Забезпечити підвищення ефективності роботи».

Вимоги до юридичної термінології

1. Використання термінів у значенні, визначеному законодавством

Терміни повинні застосовуватись у значенні, встановленому законами України та іншими нормативно-правовими актами.

Приклад проблеми:

У різних актах використовуються:

- «особа з інвалідністю»;
- «інвалід».

Наразі відповідно до чинного законодавства коректним є термін:
«особа з інвалідністю».

2. Єдність термінології

В одному нормативно-правовому акті не допускається використання різних термінів для позначення одного поняття.

3. Недопущення оціночних понять

Без необхідності не рекомендується використовувати слова: «значний»; «належний»; «своєчасний»; «ефективний».

Якщо такі поняття використовуються — бажано встановлювати критерії їх визначення.

Невдало:

«Своєчасно подати документи».

Краще:

«Подати документи не пізніше трьох робочих днів».

Типові мовні помилки у проєктах НПА

- Використання русизмів (наприклад, «даний наказ», «являється», замість «цей наказ», «є».
- Надмірне використання пасивних конструкцій.
- Надто складні речення.

Одне речення не повинно містити надмірну кількість відокремлених конструкцій та підрядних частин.

Рекомендація:

одне речення — одна завершена думка;
складні положення доцільно розділяти на абзаци або пункти.

Практичні рекомендації суб'єктам нормотворення

Під час підготовки проєктів нормативно-правових актів рекомендується:

✓ перевіряти:

відповідність термінів чинному законодавству;

логічність викладення;

відсутність суперечностей;

однаковість термінології.

✓ уникати:

канцеляризмів;

русизмів;

емоційних висловів;

невизначених понять.

✓ використовувати:

короткі речення;

типові юридичні конструкції;

уніфіковану термінологію.

